

Til fylkesrådmann og politikerne fylkesutvalget i Trøndelag

Oslo, 1. mars 2020.

Vedrørende fylkesrådmannens innstilling i utvalgets sak 76/20 om utsatt frist for idriftsetting av Innvordfjellet vindkraftverk i Flatanger kommune.

Motvind Norge har lagt merke til innstillingen fra fylkesrådmannen i saken om utsatt frist for Innvordfjellet vindkraftverk, og ønsker å oppfordre til at det nedlegges alternativ innstilling i saken.

Vi har følgende innvendinger:

Gjennomgangstonen i innstillingen fra rådmannen er at fristforlengelse «ikke er urimelig.» Anbefalingen fra fylkeskommunen risikerer dermed å føye seg inn i rekken av innstillinger og vedtak som hviler på et svært uklart juridisk grunnlag for planene om Innvordfjellet vindkraftverk i Flatanger. Konflikter oppstår ikke i et vakuum, og det lar seg hevde at det er nettopp dette uklare juridiske grunnlaget som har skapt konfliktene som har kommet til overflaten i lokalsamfunnet. Det lar seg også hevde at det nå er på tide at fylkeskommunens administrasjon og politikere setter seg litt bedre inn i saken, og tar ansvar for konfliktene som har herjet i fylket det siste året. Manglende ansvar sentralt, distribuerer konfliktene nedover i verdikjeden, så nå må fylkets politikere komme på banen finne ut hva problemet er, og gjøre noe med. Det blir for enkelt å overlate problemet til lokalbefolkningen som må bære alle byrdene.

Konsesjonen hviler på avtaler og vedtak beheftet med alvorlige feil.

I Flatanger hviler konsesjonen på en rekke vedtak og beslutninger beheftet med grove feil og mangler, herunder erkjent inhabilitet, avtale om pengegaver til Flatanger kommune før og etter saksbehandlingen, og en svært mangelfull konsekvensutredning. I sum betyr dette at folk som er berørt ikke får ivaretatt sine interesser, og det kan stilles spørsmålsteget ved om rettsikkerheten for berørte naboer og andre ivaretas av kommunen når den selv er så bundet opp.

Grunneieravtalene og kommuneavtalen.

Grunneieravtalene og avtalen med kommunen ble gjort på et tidspunkt hvor ingen forsto omfanget og konsekvensene av utbyggingen. Dette gjelder både selve arealkonsekvensene, som er mye større enn angitt i konsekvensutredningen, og det faktum at avtalene overdras til nye profesjonelle parter med adresse i skatteparadis. Dette er kjent fra Zephyrs forretningsmodell, og vil trolig skje også her. Konsesjonene inneholder fortsatt ingen ordning som sikrer opprydding i etterkant, noe NVE innrømmer i sin gjennomgang av konsesjonssystemet. Etter forurensningsloven § 7 og høyesterettspraksis (Rt. 2012 s. 944) er

det grunneierne som da blir sittende med ansvaret for å rydde opp etter at vindkraftverket har mistet sin verdi som investeringsobjekt.

Avtalene er mellom uprofesjonell og profesjonell part, og inneholder svært tyngende taushetspliktsklausuler. Disse er nærmest designet til å skape konflikt både mellom de kontraherende parter, og mellom de menneskene i lokalsamfunnet som har kunnskap om det som skal skje, og den øvrige befolkningen som ikke har denne kunnskapen. Den øvrige befolkningen kan ikke ivareta sine interesser, og må i tillegg bære byrdene av støy, skyggekast, ødelagt allmenning og ikke minst redusert verdi på egen eiendom. Misforholdet mellom partene er også et klart argument for ugyldighet.

Taushetspliktsklausuler av denne art har normalt en begrenset varighet på 3-5 år fordi de er ansett som tyngende. I Flatanger har de nå vart i 10-15 år! Denne driveren for konfliktene bør ikke forlenges med ytterligere utsatt frist. Den fastholder samfunnet i en stillstand, og skaper mistillit. Ingen vet hva verditapet blir, ingen får solgt, ingen kjøper hyttetomter, folk får ødelagt det de har bygget opp, ingen vet hvor høye turbinene blir, ingen vet hvor store inngrepene blir, og dette venter de på i år etter år så lenge fristene løper.

Zephyr på sin side har fått en gratis konsesjon, har hatt alle muligheter til å starte og gjøre seg ferdig med utbyggingen, men de har ventet på at prosjektet skal bli lønnsomt, og de har avventet nett-tilgang. Manglende nett har vært kjent hele tiden, det er fullt, men nå hevder Zephyr de har fått mulighet til å slippe på en liten del av produksjonen på nettet. Dette er ikke stadfestet av Statnett. Konsesjonen er gitt på bakgrunn av full produksjon, «tilpasset påslipp» er ikke vurdert og står ikke i forhold til de store ødeleggelsene.

Dette skal altså alle andre vente på i ytterligere mange år. Likevel finner fylkeskommunen at det «ikke er urimelig» at Zephyr får utsatt frist. Risikoen alle andre bærer i alle disse årene er ikke vurdert, og Motvind Norge mener fylkeskommunen som et minimum bør vurdere dette i sin innstilling.

Har prosjektet hjemmel i energiloven?

I tillegg kommer at prosjektet ikke er nødvendig for at Trøndelag skal ha dekket forsynings sikkerheten. Det betyr at produksjonen ved kraftverket kun er for overskuddskraft, og viser at prosjektet som investeringsobjekt er like viktig som selve kraftproduksjonen. Motvind Norge mener energiloven ikke gir hjemmel for denne typen utbygging. Fylkeskommunen betegner det som et tynt argument, men Motvind Norge mener alle inngrep som ikke har hjemmel i lov, er tunge argumenter mot forlenget frist og utbygging.

Bygger konsesjonen på ekspropriasjonsvedtak uten hjemmel?

Alle grunneieravtalene er også inngått med et ekspropriasjonsvedtak i bakgrunnen, og ettersom produksjonen kun vil være overskuddskraft, er det tvil om ekspropriasjonsvedtakene har hjemmel i ervervsloven. Rogaland fylkeskommune har nå nektet videreføring av flere konsesjoner av denne grunn, og ber om at hjemmelen utredes. Se f.eks. sak PS 24/2020 om Faurefjellet. Trøndelag fylkeskommune burde gjøre det samme. Det er umusikalsk av fylket å videreføre disse vedtakene, da det er tvilsomt om de kan ligge til grunn for konsesjoner for overskuddsproduksjon. Dette er grunn nok alene til at fristen ikke burde forlenges.

Oversittet first for ekspropriasjonsskjønn overfor reinbeitedistriktet.

I tillegg har Zephyr oversittet ett-års fristen for å begjære ekspropriasjonsskjønn overfor reinbeitedistriktet. Dette er nok et eksempel på at virksomheten ikke ivaretar andre interesser enn sine egne, selv om de er forpliktet i lov. Forventer de at de skal få et nytt ekspropriasjonsvedtak? Hva betyr egentlig fristene som blir satt? Det er etter det Motvind Norge kjenner til ikke tatt kontakt med reinbeitedistriktet fra Zephyr sin side. Det er på sin plass å minne om at det neppe er politisk gunstig å overkjøre reinbeitedistriktet på nytt.

Gammel og mangelfull konsekvensutredning

Konsekvensutredningen som ligger til grunn for konsesjonen er fra 2010, og omfatter ikke arealkonsekvenser utenfor planområdet, drikkevann, beredskapsvann, kulturminner, støy fra «ekkodalen», folkehelse og andre vesentlige forhold som følger av nye opplysninger.

Innvordfjellet er en av de verste konsesjonene i Norge når det gjelder ødeleggelser av arealet. Innvordfjellet er svært kupert og skjæringene blir veldig høye for å kunne få inn vindturbinbladene som vil komme opp i en lengde på 70-80 meter. En eventuell utbygging har svært store omkostninger for arealforbruket, og dette er ikke vurdert med tanke på at produksjon er av ren overskuddskraft, som ikke er nødvendig for forsyningssikkerheten. Arealkonsekvensene må åpenbart vektlegges mye mer når produksjonen ikke er nødvendig for denne. Konsesjoner som ikke har vurdert og vektet arealkonsekvensene kan til og med stride mot grunnlovens § 112 da trusselen mot biologisk mangfold gjennom arealforbruk er en større trussel enn klimaendringene.

Drikkevann

Planområdet er lagt over drikkevannskilden Innvordvatnet. Drikkevannskilden er erstattet med pumpevann av dårligere kvalitet. Noe av det ligger sågar på forurenset grunn. Det tas målinger osv. men spørsmålet er om en utbygging som kun har bedriftsøkonomisk verdi og ikke er rettfærdiggjort av forsyningssikkerhet, kan veie opp at drikkevannskvaliteten forringes. Ingenting av dette er vurdert.

Ifølge fylkesrådmannen er det altså «ikke urimelig» at Zephyr får utsatt frist, men har ikke vurdert forholdet til drikkevannet og beredskapsvannet for innbyggerne på Utvorda. Dette er åpenbare drivere for konflikt.

Hvem betaler for overføringslinjene?

Det er heller ikke klart hvem som skal betale for overføringslinjene. Kan fylkeskommunen gå inn for fristforlengelse uten å vite hvem som får regningen? Det er rimelig å forvente at befolkningen i Trøndelag får vite om vi skal finansiere dette prosjektet som et knippe grunneiere i Flatanger, og en interkommunal virksomhet på Østlandet får fortjenesten av. Er det innbyggerne i Trøndelag som skal betale for velferden i Viken?

Konklusjon

Fylkeskommunen bør på denne bakgrunn tenke seg om en gang til før de premierer Zephyr med en utsatt frist for idriftsettelse. Et knippe grunneiere i Flatanger og et interkommunalt selskap fra Østfold, Buskerud og Oppland (nå Viken) får all fortjeneste, mens fylkets egne innbyggere og tap av fylkets areal er prisen. Det er rett og slett urimelig å innvilge utsatt frist.

Dette er faktiske forhold som er så alvorlige og som ikke vil kunne repareres av et nytt kommunestyrevedtak. Det er derimot et mangelfullt kommunestyrevedtak som ligger i bunnen. Det kan etter vårt skjønn bare repareres med folkeavstemning i kommunen.

Konflikter oppstår som sagt ikke i et vakuum, og de faktiske forhold som er nevnt over mangler i beslutningsgrunnlaget og har manglet hele tiden. Zephyr har fått en gratis mulighet og forretningsmodellen er å utvikle prosjekter og selge det videre. Er det egentlig rimelig at de skal kunne fortsette denne praksisen når følgene er så alvorlige som her?

Tiden har nå kommet for at fylkespolitikerne tar ansvar for konfliktene i regionen, går inn i materien, utreder problemstillingene for å finne ut hva som skjer, og stiller klare vilkår til eventuell forlengelse av denne og lignende frister. Politikerne var tydelige på sitt ståsted før valget og er forpliktet overfor sine velgere. Dette må gjøres nå før prosjektet selges videre og skaper ytterligere komplikasjoner.

Forslag til alternativ innstilling;

1. Fylkeskommunen innstiller på at Zephyr ikke får utsatt frist for idriftsettelse av Innvordfjellet vindkraftverk.
2. Fylkeskommunen mener prosjektet hviler på mangelfulle vedtak, avtaler og konsekvensutredninger, og at særlig de negative konsekvensene for miljø og andre samfunnsinteresser er undervurdert.
3. Fylkeskommunen mener Zephyr selv må bære risikoen for at hubrovurderinger ikke er foretatt før, at det ikke er avklart hvem som skal betale for overføringslinjene og at ansvaret for opprydding ikke er klart.
4. Ekspropriasjonsskjønn overfor reinbeiterettigheter er ikke begjært innen fristen på ett år fra rettskraftig vedtak av 22. mars 2018.
5. Fylkeskommunen anmoder også om at hjemmelen for ekspropriasjon til overskuddsproduksjon må utredes.
6. Den samfunnsmessige nytteverdien av prosjektet i form av produksjon av ren overskuddskraft, vurdert i forhold til de negative virkningene for miljø, samfunn og konflikt er ikke lenger positiv. Dette understøttes også av NVEs skriv av 27. november 2019 som varsler at det ikke skal gi utsatt frist etter 21.12.2021, og fylkesrådmannens uttalte holdning i Namdalsavisa 21. mai 2019 om at det er nok vindkraft i Trøndelag nå.

Med hilsen

Rune Haaland
Generalsekretær

Eivind Salen
styreleder